

Peter Laan: **‘We kunnen bijna alle mest plaatsen, maar moeten toch puzzelen met koeien en hectares’**

BEDRIJFSPROFIEL

eigenaren	Peter en Gerdy Laan
veestapel	63 melk- en kalfkoeien en 38 stuks jongvee
productie	8500 4,30 3,56 (bedrijfseconomisch jaargemiddelde)
grond (in gebruik)	28 ha huiskavel, 9 ha op afstand
bouwplan	34 ha gras, 3 ha mais en 4 ha tulpen (verhuurd)
weidegang	gemiddeld 7 maanden, waarvan 3 maanden dag en nacht

Stapelning van regelgeving zet extensieve boer klem

Hij is boer volgens het boekje van de beleidsmakers. Peter Laan produceert grondgebonden, is geen extreme groeier en weidegang is op zijn bedrijf nooit onderwerp geweest van discussie. Toch zit de melkveehouder uit Westwoud klem. Stapelning van regelgeving maakt optimaliseren van zijn extensieve bedrijfsvoering een lastige puzzel.

TEKST WICHERT KOOPMAN

Het gesprek is nog maar goed en wel op gang als Rinus Wientjens, bedrijfsadviseur van Flynth Adviseurs en Accountants, zijn laptop openklapt. Aan de hand van een indrukwekkend schema van kentallen duidt hij de positie van zijn klant aan de andere kant van de tafel. Plaats van handeling is de keuken van de familie Laan in de traditionele stolpboerderij in het West-Friese dorpje Westwoud. Peter Laan (48) boert er in een vof met zijn vrouw Gerdy (41). Ze exploiteren een bedrijf met 63 melkkoeien en 38 stuks jongvee op ongeveer 37 hectare land, waarvan 28 hectare huiskavel. 'Bij de invoering van de superheffing had mijn vader een melkquotum van 250.000 kilo', herinnert Laan zich. 'In 1980 had hij een stal gebouwd voor 45 koeien en 35 pinken. We zijn geleidelijk gegroeid. Zo leverden we in 2015 met 65 koeien 520.000 kilo melk', schetst de veehouder de bedrijfsontwikkeling. 'We zijn dus zeker geen extreme groeiers en kunnen bijna alle mest plaatsen op eigen grond. Afgelopen jaar hebben we welgeteld 70 kuub mest moeten afvoeren', geeft Laan aan. 'Toch heb ik hier samen met Rinus al heel wat zitten rekenen aan koeien en hectares. Dat we relatief extensief boeren, blijkt binnen de huidige regelgeving eerder een nadeel dan een voordeel', aldus de veehouder.

Groeiend overschot aan gras

Een rondgang over het bedrijf maakt al veel zichtbaar van de knelpunten waar Laan in het optimaliseren van zijn bedrijfsvoering tegenaan loopt. Achter op het erf ligt bij-

voorbeeld nog een flinke stapel in zwart folie gewikkelde ronde balen. 'Dit is het overschot uit het groeiseizoen van 2016', legt de veehouder uit. 'Deze balen voeren we nu op aan de pinken. Nodig hebben we het voer niet, want ook afgelopen groeiseizoen haalden we weer meer dan voldoende gras en mais van het land. Maar een alternatieve bestemming voor het gras hebben we niet. Naar ruwvoer is hier nauwelijks vraag. Van collega-boeren in de regio hoor ik precies dezelfde verhalen', schetst hij de situatie. Met de cijfers op zijn laptop onderbouwt Wientjens het

Het bedrijf van de familie Laan ligt in de lintbebouwing van het West-Friese dorpje Westwoud

De stalruimte wordt met 63 koeien volledig benut

verhaal van de veehouder. Volgens de uitkomsten van de KringloopWijzer bracht het grasland van de familie Laan in 2017 ongeveer 12 ton droge stof per hectare op en de maisopbrengst was ongeveer 20 ton droge stof per hectare. De beginvoorraad gras was afgelopen jaar ongeveer 170 ton, terwijl de eindvoorraad 190 ton bedroeg. 'Per saldo produceert Peter dus duidelijk meer voer dan zijn dieren opvreten', duidt de adviseur de getallen.

Voor meer koeien geen ruimte

Gras vormt met een aandeel van 2 op de 3 kilo voer voor de veestapel van de familie Laan de hoofdmoot van het rantsoen. De melkkoeien gaan van het vroege voorjaar tot het late najaar de wei in, in de zomermaanden zelfs dag

en nacht. Ook het jongvee krijgt volop weidegang. Voor de melkkoeien wordt de basis van gras aangevuld met gemiddeld zo'n 3 kilo droge stof uit snijmais en een kilo droge stof uit bierbostel. In de melkstal krijgen de dieren nog aanvullend één soort brok, naar productie. De gemiddelde bedrijfseconomische melkproductie lag afgelopen jaar op ongeveer 8500 kilo per koe.

'Ruimte om de voorraad weg te werken door meer gras en minder krachtvoer aan de koeien te voeren is er eigenlijk niet. We voeren nu ongeveer 20 kilo krachtvoer per 100 kilo melk', geeft de veehouder aan. 'Dat dit ten koste zou gaan van de hoogte van de melkgift vind ik op zich geen probleem. Maar als de productie per koe daalt, moet ik meer koeien gaan melken om de bedrijfsproductie op

Ook een deel van de huiskavel wordt verhuurd voor de teelt van tulpen

peil te houden. Daarvoor heb ik geen ruimte in de stal. Bovendien is het nog maar de vraag of dit binnen het stelsel van fosfaatrechten een lonende strategie is', geeft de ondernemer inzicht in zijn afwegingen.

Minder grond is minder koeien

Zoals veel veehouders in Noord-Holland verhuurt ook de familie Laan land voor de teelt van tulpenbollen. Dit jaar heeft de bollenteler vier hectare in gebruik. Hiervoor in de plaats huurt de veehouder zo'n zeven hectare terug voor de teelt van voedergewassen. 'Dit was altijd een aantrekkelijke manier om meer grond onder het bedrijf te krijgen', legt hij uit. 'Maar met het huidige ruwvoeroverschot heb ik dat extra land eigenlijk niet meer nodig. Minder bijhuren is op dit moment echter geen aantrekkelijke optie meer', aldus Laan.

'Als Peter de veebezetting per hectare verhoogt, loopt hij aan tegen de beperking van de Wet grondgebonden groei melkveehouderij, die op 1 januari van dit jaar van kracht is geworden', vult adviseur Wientjens het betoog van de veehouder aan. 'Deze wet is bedoeld om grondloze groei te voorkomen. Op zich is dat een goede zaak, maar in de praktijk zet de inrichting van deze regelgeving ook extensieve bedrijven klem. Als Peter grond zou afstoten, zou het fosfaatoverschot per hectare op zijn bedrijf toenemen. Binnen de Wet grondgebonden groei is dit echter niet toegestaan en dit betekent dat er voor iedere hectare gras minder ook bijna twee koeien minder gehouden zouden mogen worden', laat de adviseur in zijn rekenmodel zien. 'Zou hij daarentegen tien koeien meer willen melken, dan zou hij niet eens extra grond nodig hebben, omdat hij het extra overschot volledig zou mogen laten verwerken', wijst hij op de keerzijde van de wetgeving.

BEX geen voordeel maar nadeel

Voor de berekening van de mestproductie mogen veehouders rekenen met de bedrijfsspecifieke excretie van stikstof en fosfaat (BEX). Een goede benutting van mineralen wordt beloond met extra ruimte om koeien te houden. 'Maar met veel gras in het rantsoen kan ik hier nauwelijks voordeel uit halen, omdat het fosfaatgehalte in gras relatief hoog is. Sterker nog: vaak is er sprake van een BEX-nadeel', geeft Laan aan. Intensieve bedrijven hebben het volgens de extensief boerende veehouder veel gemakkelijker. 'Zij kunnen sturen met de aankoop van voer,

bijvoorbeeld door te kiezen voor meer mais met een laag fosforgehalte in het rantsoen. Ook hier pakt de wetgeving voor ons ongunstig uit en worden extensieve bedrijven benadeeld ten opzichte van intensieve bedrijven.'

Grasland inruilen voor extra maisland, een grotere oppervlakte verhuren voor bollen of eigen krachtvoer telen zijn voor de Noord-Hollandse melkveehouder evenmin mogelijkheden om de benutting van zijn grond te verhogen. 'Grasland scheuren zou ten koste gaan van de plaatsingsruimte voor mest. Op grasland mag per hectare 80 tot 100 kilo fosfaat worden geplaatst en op bouwland niet meer dan 50 tot 75 kilo', legt Laan uit.

Meer eigen voer in koeien

Voorlopig zoekt de ondernemer de mogelijkheden om te optimaliseren in details. 'We zijn de afgelopen jaren bijvoorbeeld gericht gaan bemesten op basis van de verwachte opbrengst. Hiermee willen we proberen om een betere benutting van de stikstof en een hoger eiwitgehalte in het gras te realiseren. Het gemiddelde ruweiwitgehalte in de kuilen is hierdoor gestegen van 150 naar 170 gram per kilo droge stof. Dit betekent dat we minder eiwit via het krachtvoer hoeven aan te kopen', legt Laan uit.

'De mais hebben we dit jaar hoger laten afmaaien', geeft de veehouder een ander voorbeeld. 'Zo kregen we relatief minder stengel en daardoor een hogere voederwaarde in de kuil', geeft hij aan. De mais inzetten als krachtvoervervanger door deze te oogsten als maiskolvensilage of corn cob mix zou in theorie nog een mogelijkheid zijn om meer eigen voer in de koeien te krijgen. In de praktijk is dit volgens de Noord-Hollandse veehouder echter niet te realiseren, omdat loonwerkers in de regio er niet op zijn ingericht.

Ten slotte werkt Laan aan verlaging van de afkalfleeftijd van de vaarzen. Deze ligt nu nog op gemiddeld 26 maanden, maar het streven is om deze terug te brengen tot twee jaar. 'Dan kunnen we met minder jongvee toe en binnen het toegewezen aantal fosfaatrechten nog iets meer koeien houden en melk produceren', legt de veehouder uit. 'Zo blijven we proberen om eruit te halen wat erin zit', geeft hij aan. 'Toch voelt het onrechtvaardig om als ondernemer beperkt te worden in je ontwikkelingsmogelijkheden door wetgeving die helemaal niet voor jou is bedoeld.' |

▲
Van de grasoogst van 2016 resteert nog een flinke stapel